

Docentenhandleiding

Module Digitale overheid en veiligheid - les 1

Inleiding

In de module Digitale overheid en veiligheid maken leerlingen in de eerste les kennis met de digitale overheid. Ze ontdekken welke rol de overheid in hun leven speelt, en met welke digitale overheidsinstanties ze tussen hun 14^e en 21^e te maken kunnen krijgen. Jongeren leren over de functie van DigiD en hoe je dit kunt aanvragen als je nog geen eigen DigiD hebt. Ook leren ze om hun DigiD gegevens nooit met anderen te delen, en maken ze kennis met de berichtenbox van de overheid.

In de tweede les leren leerlingen meer over digitale veiligheid. Ze leren over het belang van een veilig wachtwoord en het gebruik van een wachtwoordmanager. Ook komen ze erachter dat het slim is om tweestapsverificatie aan te zetten, bijvoorbeeld om te voorkomen dat bijvoorbeeld je socialmedia-account wordt gehackt en je het slachtoffer wordt van identiteitsfraude. Tenslotte gaan leerlingen bij zichzelf na of zij hun eigen digitale veiligheid goed op orde hebben.

In deze docentenhandleiding vind je alles wat je nodig hebt om de lessen te geven. De digibord-presentatie ondersteunt je bij de lessen en leidt je er doorheen. Bij iedere slide van de digibord-presentatie vind je in deze docentenhandleiding een toelichting met daarin antwoorden op de quizvragen, extra informatie en mogelijke vragen die je aan de leerlingen kunt stellen.

Doelgroep

Bovenbouw havo/vwo-leerlingen

Duur

De module bestaat uit twee lessen van ieder ongeveer 45 minuten.

Voorbereiding

- Neem de docentenhandleiding en de online digibordpresentatie door en bekijk de online oefenopdrachten.
- Onderzoek welke lokale hulpplekken er binnen jullie school en gemeente zijn om jongeren te ondersteunen bij het regelen van hun digitale regelzaken.

Leerdoelen

Doe je digiding! werkt aan de onderstaande algemene leerdoelen:

- Vergroten van kennis van de (overheids)wereld
- Vergroten van digitale geletterdheid: informatievaardigheden en mediawijsheid
- Vergroten van financiële vaardigheden
- Vergroten van woordenschat

Leerdoelen les 1

- De leerling kan benoemen welke rol de (digitale) overheid in zijn leven speelt.
- De leerling kan vijf overheidsinstanties benoemen waar hij tussen zijn 14^e en 21^e mee te maken krijgt.
- De leerling kan uitleggen wat de functie van DigiD is.
- De leerling kan in eigen woorden formuleren wat de gevolgen kunnen zijn als iemand jouw DigiD-gegevens heeft.
- De leerling kan onderzoek doen naar verschillende hulpplekken bij hem in de buurt.

Leerdoelen les 2

- De leerling kan uitleggen waar een sterk wachtwoord aan moet voldoen.
- De leerling kan zelfstandig onderzoek doen naar veelgebruikte wachtwoordmanagers en virusscanners.
- De leerling kan benoemen wat je kunt doen om de kans te verkleinen dat je wordt gehackt.
- De leerling kan uitleggen wat identiteitsfraude is.
- De leerling kan een inschatting maken van zijn eigen digitale veiligheid.

Kennischeck

Iedere les kan worden afgesloten met een kant- en klare online kennischeck, aangeboden via Microsoft Forms. Je kunt de kennisquiz in je eigen account dupliceren om vervolgens zelf met je leerlingen te delen en de resultaten van de klas achteraf te bekijken.

Lesbeschrijving les 1

Klaarzetten

- [Digibord met digibordpresentatie les 1](#)
- [Online oefenopdrachten les 1](#)
- Computers voor de leerlingen
- Deze docentenhandleiding (geprint)
- [Kennischek les 1 \(Digitale overheid\)](#) (gedupliceerd in eigen account via Microsoft Forms)
- Optioneel: [Checklist 'Regel je digitale \(overheids\)zaken op tijd](#) (geprint)

Opbouw

- Introductie (klassikaal)
- De overheid & jij (klassikaal)
- Aan de slag! - online oefenopdrachten (individueel of in tweetallen)
- Hulp bij overheidszaken (klassikaal)
- Afsluiting (klassikaal), met eventueel Kennischek les 1 (individueel)

Duur

+/- 45 minuten

Leerdoelen

- De leerling kan benoemen welke rol de (digitale) overheid in zijn leven speelt.
- De leerling kan vijf overheidsinstanties benoemen waar hij tussen zijn 14^e en 21^e mee te maken krijgt.
- De leerling kan uitleggen wat de functie van DigiD is.
- De leerling kan in eigen woorden formuleren wat de gevolgen kunnen zijn als iemand jouw DigiD-gegevens heeft.
- De leerling kan onderzoek doen naar verschillende hulpplekken bij hem in de buurt.

De les in stappen

Open de [digibordpresentatie](#) en introduceer de les. Vertel dat jullie vandaag aan de slag gaan met de eerste les van de module Digitale overheid en veiligheid: digitale overheid.

Vertel dat de les uit vijf delen bestaat.

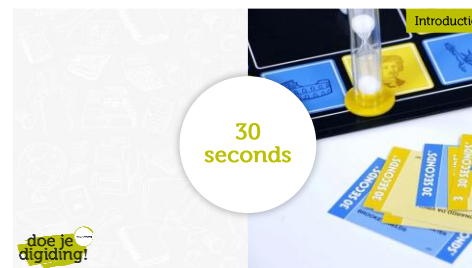
Waar denken de leerlingen aan bij 'Digitale overheid'? Stel een paar activerende vragen:

Waar denk je aan bij de digitale overheid?
Welke overheidswebsite/app bezoek jij wel eens?
Wanneer ben jij voor het laatst op het gemeentehuis geweest?

Vertel wat de leerlingen gaan leren in deze les.

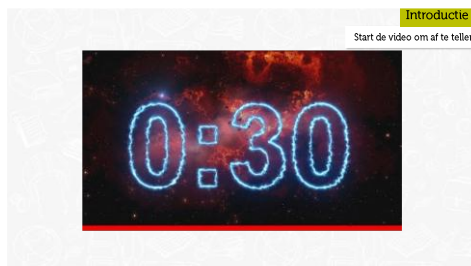
Wat betekent de (digitale) overheid voor mij?
Wat is DigiD?
Hoe vraag ik DigiD aan?
Welke (digitale) overheidszaken moet ik regelen?
Waar kan ik terecht voor hulp bij (digitale) overheidszaken?

Speel het spel '30 seconds'. Verdeel de groep in twee of drie teams. Eén persoon in het team probeert binnen 30 seconden zoveel mogelijk van de 5 begrippen op een kaartje te omschrijven, zonder het woord te zeggen. Hoe meer begrippen het team raadt, hoe meer punten ze verdienen. Daarna is het volgende team aan de beurt om zo veel mogelijk begrippen te raden. Schrijf per ronde de onderstaande woorden op een papiertje en geef deze aan

de jongere. Klaar voor de start?

- Ronde 1: DigiD, Gemeentehuis, Studiefinanciering, Huurtoeslag, Verkiezingen
- Ronde 2: Paspoort, Verkeersboete, Zorgtoeslag, Donorregister, Sociale huurwoning
- Ronde 3: Rijbewijs, Ambtenaar, Vaccinatie, Subsidie, Leerplicht

Start de video om de klok te laten aftellen van 30 tot 0.

Hoeveel woorden zijn er geraden? Herhaal het spel eventueel met woorden die een leerling zelf heeft verzonnen m.b.t. het thema bijbaan.

Bekijk klassikaal de video

Vertel dat jullie een korte quiz gaan doen die bestaat uit tien waar/niet waar-vragen. Hoe is het gesteld met de kennis van de leerlingen over bijbaantjes? Steek je hand op als je denkt dat het waar is en steek je hand niet op als je denkt dat het niet waar is.

Antwoord: waar. Denk bijvoorbeeld aan ministeries, waterschappen, gemeentes, Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR) en de politie.

Antwoord: niet waar. Ook voor je 18^e krijg je al te maken met de overheid. Denk bijvoorbeeld aan DigiD, rijbewijs, loonheffing of studiefinanciering.

Antwoord: niet waar: Nederlandse burgers zijn niet wettelijk verplicht een DigiD aan te vragen. Maar zonder DigiD kun je veel overheidszaken niet digitaal regelen.

Antwoord: niet waar. Jongeren laten gemiddeld 180 euro per jaar liggen door geen loonheffing terug te vragen bij de Belastingdienst.

Antwoord: waar.

Vraag 6 De overheid & jij

Waar of niet waar?
Studiefinanciering vraag je aan via DUO.

doe je digiding!

Antwoord: waar.

Vraag 7 De overheid & jij

Waar of niet waar?
Middelbare scholieren van 18 jaar of ouder hebben in veel gevallen recht op een tegemoetkoming voor scholieren.

doe je digiding!

Als je 18 jaar of ouder bent en vmbo, havo, vwo, vso, praktijkonderwijs of vavo doet, heb je recht op tegemoetkoming scholieren. Een maandelijks bedrag dat je ontvangt van de overheid.

Antwoord: waar. Als je 18 jaar of ouder bent en vmbo, havo, vwo, vso, praktijkonderwijs of vavo doet, heb je recht op tegemoetkoming scholieren. Een maandelijks bedrag dat je ontvangt van de overheid.

Vraag 8 De overheid & jij

Waar of niet waar?
Zorgtoeslag is een bedrag dat je van je zorgverzekeraar ontvangt om te helpen bij het betalen van je zorgverzekering.

doe je digiding!

Zorgtoeslag is een bedrag dat je van Dienst Toeslagen ontvangt om je te helpen bij het betalen van je zorgverzekering.

Antwoord: niet waar. Zorgtoeslag is een bedrag dat je van Dienst Toeslagen ontvangt om je te helpen bij het betalen van je zorgverzekering.

Vraag 9 De overheid & jij

Waar of niet waar?
Een ID-kaart voor jongeren tot 18 jaar is 10 jaar geldig.

doe je digiding!

Een ID-kaart voor jongeren tot 18 jaar is 5 jaar geldig.

Antwoord: niet waar. Een ID-kaart voor jongeren tot 18 jaar is 5 jaar geldig.

Vraag 10 De overheid & jij

Waar of niet waar?
Als je donor wilt worden (of juist niet) dan kan je dat vanaf je 12de laten registreren in het Donorregister.

doe je digiding!

Als je 18 jaar bent krijg je automatisch een brief van de overheid waarin wordt gevraagd of je donor wilt worden.

Antwoord: waar. Je kunt je keuze al vanaf je 12^e doorgeven. Als je 18 jaar bent krijg je automatisch een brief van de overheid waarin wordt gevraagd of je donor wilt worden.

Aan de slag!

Ga naar:
havovwo.doejedigiding.nl/digitaal-les1

doe je digiding!

Vertel de leerlingen dat ze in het volgende onderdeel aan de slag gaan met online oefenopdrachten. Vraag de leerlingen om naar havovwo.doejedigiding.nl/digitaal-les1 te gaan. Ze hoeven niet in te loggen. Leerlingen gaan individueel of in tweetallen aan de slag met de online opdrachten. Loop tijdens dit onderdeel door de klas om eventuele vragen te beantwoorden.

Blik samen met de leerlingen terug op de online oefenopdrachten. Bespreek enkele vragen uit de online opdrachten. Bijvoorbeeld:
 Wat is DigiD?
 Waar heb je DigiD voor nodig?
 Welke overheidszaken moet jij binnenkort regelen?
 Wist jij dat je een Berichtenbox hebt?

Bespreek de stelling "Jongeren zijn handig met hun telefoon, dus zij kunnen hun digitale overheidszaken prima zelf regelen." met de hele klas. Verdeel de klas eventueel in twee delen: mee eens en mee oneens. Vraag de leerlingen om naar de kant van de klas te lopen die hoort bij hun mening. Ga vervolgens het gesprek aan met beide 'kanten'.

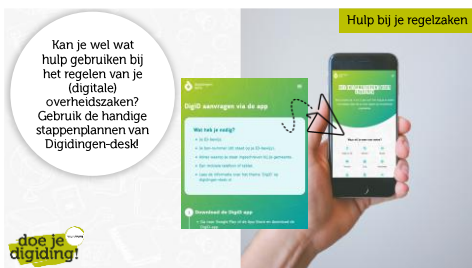

Vraag leerlingen nu om in tweetallen op te schrijven waar je terecht zou kunnen voor hulp bij je regelzaken. Dit kunnen vrienden of familieleden zijn, maar ook lokale instanties binnen de gemeente. Laat leerlingen eventueel zelf opzoeken waar er binnen hun gemeente hulp te vinden is.

Laat nu zien waar je o.a. nog meer terecht kunt voor hulp. Laat de leerlingen eventueel opzoeken:

Waar het dichtstbijzijnde servicekantoor van DUO is.
 Waar het dichtstbijzijnde jongerenpunt is.
 Waar de dichtstbijzijnde bibliotheek met een Informatiepunt Digitale Overheid is.

Laat de website digidingen-desk.nl zien en bekijk klassikaal enkele thema's en stappenplannen.

Deel nu de checklist van Digidingen-desk uit. Hierop zien de leerlingen precies wat ze wanneer moeten regelen, met een verwijzing naar digidingen-desk.nl voor meer uitleg. Handig voor leerlingen én hun oud ouders.

Bespreek kort wat jullie in deze les hebben geleerd:
 Wat betekent de (digitale) overheid voor mij?
 Wat is DigiD?
 Hoe vraag ik DigiD aan?
 Welke (digitale) overheidszaken moet ik regelen?
 Waar kan ik terecht voor hulp bij (digitale) overheidszaken?

Iedere les kan worden afgesloten met een kant- en klare online kennischeck, aangeboden via Microsoft Forms. Je kunt de kennisquiz dupliceren om vervolgens zelf met je leerlingen te delen en de resultaten van de klas achteraf te bekijken.

[Ga naar kennischeck les 1 \(Digitale overheid\)](#)

Sluit de les af en vertel dat jullie in de volgende les aan de slag gaan met het onderwerp digitale veiligheid.

Tip

Ken je de **kletskaarten** van Digidingen-desk al? Hiermee ga je aan de hand van vragen, stellingen en dilemma's met elkaar in gesprek over de digitale overheid. Gebruik de kletskaarten in de (mentor)les of geef ze mee aan ouders tijdens een ouderbijeenkomst.

Vraag de kletskaarten gratis aan via digidingen-desk.nl/kletskaarten

